

KONFEKCIJA PAULIN LJUBLJANA nudi največjo izbiro damskih plaščev, kostumov in oblek. ŠELENBURGOVA ULICA 1 Cenjenim učiteljicam tudi na ugodno obročno plačilo.

Ne vzgajajo samo starši in učitelji otrok, nego tudi obratno otroci starše in vzgojitelje. Ako odrasli otroka z ljubeznijo opazuje, se od njega mnogo nauči, tem več, čim pristraneje in svobodnejše razmerje vlada med njimi.

Predvsem moramo svoje otroke bolj ljubiti, ne z usti, ampak z dejanji; da se za nje bolj brigamo in več z njimi živimo. Često vidimo kako ta ali oni grabi denar, da bi preskrbel svoje otroke; toda v drugi, v tretji generaciji je denar razmetan in rodbina izumira. Skrbimo rajši za to, da bodo v rodbini zdravi, dostojni in samostojni ljudje.

Sola naj tudi uči potrebo po umetnosti, naj bi jo krasile lepe slike in kipi. Tudi petje in goslanje naj se poučuje. Učitelji se pritožujejo, da je premalo časa, ker je preveč učne snovi. Izpopolnijo naj si metodo pouka, pa bo dovolj časa.

Danes vplivajo na otroka radio, telefon, časopisi, kino; otroci potujejo več kakor včasih; vse to jih privlači in vzgaja. Koliko drugačna kakor je bila nekdanj, bi morala postati cerkev, njeno ozračje in pridiga, da bi privlačila otroke. Pa zopet sem pri verski krizi in njenem vplivnem vzroku.

V vzgoji naših dečkov je premalo pospeševanja samostojnosti, samozavestnosti in poštenosti; vsa naša šola ne vzgaja poguma. Vzreja ljudi, ki streme po ugodnem kruhu, po penziji, ne vzgaja pa podjernih pridobitnikov.

Spoznavanje brez zanimanja je mrtvo. Naloga šole ni samo učenje znanosti, ampak tudi da navaja učence k točnosti, pozornosti in metodičnosti; učiti je treba tako, da bodo učenci sami znali opazovati prirodo in življenje ter da bodo mogli pravilno reševati velike in male naloge, kadar koli trčijo nanje.

Pri nas se samo pridiguje: v cerkvi, v šoli, v skupščini, v časopisih. Zato učenci podleajo vplivom, ki jih učitelji niti ne opazijo. V Angliji nudijo šole manj splošnega znanja, zato pa bolj oblikujejo značaj.

Sola je danes breme, učitelji tirani. Slabši učenci postanejo strahopetci, krepkejši pa uporniki. Sola ima zdaj druge naloge kakor stara avstrijska, ki je vzgajala birokrate.

Naši mladi ljudje padajo iz ekstrema v ekstrem. V tem vidim težnjo, da se popravi,

kar smo v stoletjih zamudili. Dobro je, da se oziramo v tujino, napačno pa bi bilo podcenjevati sebe. Tudi mali narodi so ustvarili mnogo kulturnih vrednot.

Starši in učitelji bi morali paziti kaj privlači, zanima otroke. Danes imamo dovolj raznovrstnih šol, da se vsakdo odloči po zmožnostih in veselju. Ni samo pisar gospod, vzgajajmo gospodarje, obrtnike in podjetnike!

Naši izobraženci na deželi vzdihujejo, da propadajo radi tesnih vaških zadev. Tega je kriva njihova udobnost, ker hočejo biti kulturni samo v velikomestnih kavarnah. Lev je lev, tudi v kletki ne postane osel.

Masarykov odnos do kmeta prikazuje pomenek in sodba o Tolstem. Tolstoj se iz prijateljstva do kmetstva pokmeti; čika, pije in pljuje ko mužik, a pusti kmete v siromaštvu, neznanju in zaostalosti. Masarykova ljubezen do kmeta se javlja v zahtevi, da je treba dvigniti kmetov duševni nivo, mu izboljšati socialno stanje in povečati proizvodnjo. Masarykovo je načelo: ne k nižjemu se ponižati, nego nižjega dvigniti.

Krasno govori o ženi, a tudi v zakonu in v ljubezni vidi višji smoter: žena ne živi samo za moža, mož ne samo za ženo, oba morata iskati božje zakone in jih uresničevati...

Izjavlja: Moj socializem je ljubezen do bližnjega. Enakosti ni, diferenciacija je napredek. Ljubezen do domovine je tiha. Ne potrebujemo duhovne ravnodušnosti, ampak žive vere v nekaj višjega, vznesenega, večnega. V politiki sem videl orodje, cilj je bil verski in nravni. Denar je sredstvo, ne cilj. Metoda mora biti popolnoma stvarna, razumska, realistična, ali cilj, lepota, koncepcija, to je večna pesem.

Masaryk je pokazal pota slovanskim rodovom: Cilj naj bo nravni, pota pa razumska. V svoj program je vključil vse narodno življenje.

V svoji očiščenosti bo vzor še mnogih generacij. V tem je tudi njegova najvišja vrednost in slava. Duje Budak.

Odkod si jemljejo legitimacijo?

V oktobrski številki mladinskega lista »Naš dan« je bil priložen letak, ki se glasi:

Tovariši! Tovarišica!

Na svoji redni seji, dne 1. oktobra t. l., je uredniški odbor sklenil sledeče:

»Naš dan« bo izhajal odslej vsakega prvega v mesecu do incl. maja meseca, v juliju pa prejmejo naročniki tri knjige. Uredništvo je prejelo za knjige že več rokopisov. Odločitev bo padla do meseca aprila, ko bodo vsi rokopisi pregledani in ocenjeni od članov uredniškega odbora.

Po poročilu uprave ima »Naš dan« v tekočem letu doslej 3800 naročnikov. Da se je število naročnikov dvignilo, je predvsem zasluha naših tovarišev in tovarišic z dežele, kjer si »Naš dan« bolj in bolj utira pot. Z ozirom na to, da vodijo »Naš dan« izključno podeželski učitelji in je torej list podeželskega učiteljstva — apelirajo podpisani na svoje tovariše, ki dele z njimi vso težo življenjskih razmer podeželskega učiteljstva, da naš trud še bolj podpro in pripomorejo s tem »Našemu dnevnu« do še večje naklade.

Naj bi se glasilo naše geslo: učitelji z dežele, ki preživljamo po vaseh in trgih mnogo težje dni od onih v mestu, bomo v prvi vrsti podprli »Naš dan«!

Uredniški odbor je sklenil preusmeriti »Naš dan« našim podeželskim razmeram primerno. Poleg pripovednih spisov bo prinašal tudi več poučnega gradiva, ki ga bo zlasti na deželi vsak tovariš s pridom uporabljal pri pouku.

»Naš dan« se mora zaradi nizke naklade boriti za svoj obstanek. Kdor primerja opremo lista z drugimi mladinskimi listi, bo priznal, da le-ta zahteva od izdajateljev mnogo žrtv. Uredniški odbor dela popolnoma brezplačno. Poskrbeli bomo, da bo postal »Naš dan« list naši podeželski mladini primeren: — da pa nam bo to mogoče, naj tovariši podpro naše stremljenje.

Se je čas, da dvignemo naklado — z naklado se bo dvignila tudi vsebina in obseg lista.

Tovariško pozdravljeni!

Za uredniški odbor:

Baltesar Viljem, Rodič Justina, Milkovič Adam.

„Trboveljski slavček“ v Bolgariji

Zopet je doživelo delo učiteljstva splošno odobravanje in zopet je bil doprinešen dokaz o pravilnosti naših stremiljenj. »Vaše delo — delo učiteljstva — je pravilno ter bo prineslo ogromne koristi bodočim generacijam.« To sta podčrtala sofijski župan in njegov pomočnik, ko sta sprejela zastopnike Trboveljskih slavčkov.

V splošnem vrvežu zadnjih dni je skoraj neopazeno odpotoval Trboveljski slavček na koncertno turnejo. Povabljen je bil od vodstva II. balkanskega kongresa za zaščito dece v Beogradu, da priredi na čast gostom koncert v Beogradu. Istočasno se je odzval vabilu bolgarskega učiteljstva, posebno sofijskih učiteljic, in pričel s pripravami za koncerte v Sofiji in Perniku. Vse skupaj bi kmalu padlo v vodo. Iz Beograda je došlo sporočilo, da se vsi zanimajo samo za mednarodne dogodke in da ni pričakovati lepega obiska koncerta. Slavček je telegrafično odpovedal vse prireditve. Drugi dan je došla nova brzojavka, ki navaja, da vodstvo II. balkanskega kongresa želi, da priredi Slavček koncert. T.

Šuligoj je pridikal v Ljubljano. Z novimi brzojavkami so bile stare preklicane. Vendar je ta izmenjava neugodno vplivala na obiske koncertov, ker ni bilo časa za podrobno agitacijo. V Beogradu so imeli Slavčki 3 koncerte: slavnostni koncert, koncert za šolsko mladino, ki je bil izredno slabo obiskan, kar je znak, da v beograjskem učiteljstvu nimamo mnogo podpornikov (to vemo že iz glavne skupščine), in koncerta za gramofonske plošče za radio Beograd. Kar dosti tekanja je bilo za teh par dni. Toda napor je bil manjši zaradi tega, ker so imeli Slavčki udobno bivališče v Učiteljskem domu v Beogradu, kjer jim je bil z nasveti in dejanji vedno na razpologo tov. Dimnik. Beograjski koncert, ki je bil izključno slovenski, je prenašal tudi radio Beograd in je bilo prav lepo ves koncert čuti v Ljubljani. Le tov. Dimnik in Srečko Kumar, bivši dirigent UPZ, sta spremljala male Slavčke k vlaku za pot v Bolgarijo. Potrebno je bilo dovolj trdnosti, da je vodstvo turnee ostalo pri svojem namenu.

II. Razumljivo je torej, da smo z nestrpnostjo čakali, kdaj bomo stopili na bolgarska tla, da se prepričamo, kaj je resnica.

Ugotoviti moramo, da so bile vse govornice pretirane in da so sprejeli Slavčke tako pri srčno, lepo in razkošno, da nihče ne bi mogel tega pričakovati. Ze v Dragomanu, obmejni postaji Bolgarije, so čakali zastopniki p. z. sofijskih učiteljic: gospa Georgijeva, Ivanova, Vitanova in dirigent G. Krum Bojadžijev. G. Georgijeva je izpregovorila prvo dobrodružno slovo Slavčkom, ko stopajo na bolgarska tla. Vsi gosti so bili okiteni s šopki in bolgarskimi državnimi trobojnicami. Sofijske učiteljice ne morejo pozabiti lepih dni, ki so jih preživele ob gostovanju v Sloveniji. Poudarjale so, da niso nikdar pričakovale take gostoljubnosti, ki je bila nepriskiljeno nudena od slovenskega učiteljstva. Izjavile so, da tako ne sprejema samo tovariši tovariša, temveč brat brata. Mi smo jih opozorili na to, da takrat ni bilo mogoče pokazati še drugih krajev naše domovine. Povabili smo jih, naj drugo leto zopet pridejo, da se bodo prepričale, da bodo povsod tako pristrano sprejete kot so bile v Ljubljani, Skofji Loki in Trbovljah. Izjavile so željo, da si še podrobneje ogledajo Slovenijo. Pot do Sofije je hitro minula. Tu nas je čakalo novo presenečenje. Krasen sprejem z gradami cvetja, godbo in številnimi pozdravnimi govori. Govorili so zastopniki: prosvetnega sojuza (zveze, v kateri so včlanjeni vsi nastavljeni ministrstva prosvete) P. z. sofijskih učiteljic, mestne občine, jugoslovanskega poslaništva, bolgarsko-jugoslovanske lige in končno učenka III. mešč. šole, ki je v pristranih besedah pozdravila male brate in sestre iz Jugoslavije. Tu naj bo tudi omenjeno, da so na večih mestih pozdravljali Slavčke z govori sofijski učenci. Ti govori niso bili sestavljeni v šoli. Vsi učenci so dobili nalogo, naj sestavijo govore. Najboljši so pa nastopili. S kolodvorca se je razvil krasen sprevid do III. meščanske šole. Na čelu sprevida je korakala in neumorno igrala godba na pihala,

sestavljena iz učencev III. meščanske šole. (V Bolgariji imajo pogosto šole svoje godbe. Vsaka šola pa ima svoj marš, ki ga igra godba ali pa pojejo učenci ob slavnostnih prilikah.) Ostali učenci so obkrožili Slavčke in korakali z njimi. Ko smo prišli mimo carjevega dvora, so učenci vzkliknili trikrat »ura«. Sledil je sprejem na III. meščanski šoli, razdelitev Slavčkov po družinah in kosilo. Zopet se je izkazalo sofijsko učiteljstvo. Organizacija poseta je bila brezhibna.

Na III. mešč. šoli imajo tudi krasno razstavo, ki nazorno prikazuje razvoj človeštva in razvoj bolgarske države. Taka razstava je sijajen pripomoček za zgodovinski pouk.

Slavčki so priredili v Sofiji tri koncerte: večernega, v krasni dvorani »Bolgarija«, dopoldanskega za šolsko mladino in še enega za učenke I. deklishe gimnazije. Vsi koncerti so bili krasno obiskani in je bilo izvajanje Slavčka sprejeto z največjim odobravanjem. Moram pa podčrtati, da je mnogo pripomogla k temu g. Vitanova, ki je pred izvajanjem obrazložila vsako pesem po vsebinski in muzikalni strani. V teku 4 dnevnega bivanja v Sofiji, so si Slavčki v spremstvu tamkajšnjega učiteljstva ogledali mnoge zanimivosti. Povsod so bili predmet pozornosti in povsod so jih ljubeznivo sprejemali.

(Dalje sledi)

—t Menda še do danes niste naročili knjige Emil Adamič, ki stane 125 din. Plačate jo lahko v mesečnih obrokih. Ne sme biti učiteljice (-a) brez te knjige moža našega stanu in največjega slovenskega skladatelja. Ta knjiga spada v vsako knjižnico. Spoštujemo svoje velike ljudi!

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne priporoča glasbenim učiteljem in goslarskim učencem Karla Pahorja 100 slovenskih narodnih pesmi za dvoje gosli.

Razpis potovalne ekskurzije v Bolgarijo

Ekskurzijski odsek »Jugoslovenskega učiteljskega združenja, sekcije za dravsko banovino v Ljubljani« bo organiziral v letošnjih počitnicah med 15. in 30. julijem potovalno ekskurzijo v Bolgarijo.

Proga potovanja: Ljubljana—Beograd—Niš—Caribrod—Sofija—Pleven—Gornja Orehovica—Trnovo—Gornja Orehovica—Varna — (s parnikom) Burgas—Plovdiv—Sofija—Caribrod—Niš—Beograd—Ljubljana.

Program potovanja:

15. julija: ob 20,00 odhod z brzovlakom iz Ljubljane, ob 6,35 prihod v Beograd, ob 11,00 odhod iz Beograda z brzovlakom, ob 15,38 prihod v Niš, ob 17,35 odhod z osebnim vlakom za Sofijo, ob 23,45 prihod v Sofijo — prenočišče.

16. julija: Dopoldne ogled Sofije — muzeji: etnografski, arheološki, vojni — cerkve: Aleksander Nevski, Sv. Nedelja, ruska cerkva — botanični in zoološki vrt — zvečer eventualno obisk predstave v državnem ali Cooperativnem gledališču — prenočišče.

17. julija: Dopoldne prosto — popoldne izlet z avtobusi v okolico Sofije — Bankja, Bojana, Gornja Banja, ali Knjaževo — zvečer povratek v Sofijo — po večerji prosto.

18. julija: Ob 8,25 odhod iz Sofije z brzovlakom, ob 12,23 prihod v Pleven, ob 12,29 odhod iz Plevna, ob 14,34 prihod v Gornjo Orehovico, ob 14,48 odhod iz Gornje Orehovice, ob 15,11 prihod v Trnovo — popoldne ogled mesta in znamenitosti — prenočišče.

19. julija: Dopoldne ogled Trnova — popoldne izlet z avtobusi v manastir Preobraženski in ostalo okolico — po večerji prosto.

20. julija: Ob 5,21 odhod iz Trnova, ob 5,45 prihod v Gornjo Orehovico, ob 6,15 odhod za Varno,

ob 13,10 prihod v Varno — popoldne ogled mesta — prenočišče.

21. julija: Dopoldne kopanje v Črnem morju — popoldne izlet na kraljev dvor — Sv. Konstantin — zvečer prosto v Varni.

22. julija: Ob 8,00 odhod s parnikom za Burgas, ob 13,50 prihod v Burgas — ogled mesta — prenočišče.

23. julija: Ob 10,20 odhod iz Burgasa za Plovdiv, ob 17,08 prihod v Plovdiv — prenočišče.

24. julija: Dopoldne ogled Plovdiva, ob 17,18 odhod iz Plovdiva, ob 21,20 prihod v Sofijo — prenočišče.

25. julija: V Sofiji prosto — eventualno izlet z avtobusom v Manastir Rila (celodnevno). Ob 20,25 odhod za Caribrod in Niš.

26. julija: Ob 0,35 prihod v Niš, ob 1,09 odhod iz Niša, ob 6,20 prihod v Beograd, ob 9,25 odhod iz Beograda, ob 20,20 prihod v Ljubljano.

Cena ekskurzije, v kateri je vračunana vožnja z brzovlakom od Ljubljane in nazaj, vožnja s parnikom po Črnem morju, hrana, stanovanje, izleti z avtobusi, je 1600 din.

Prijave za ekskurzijo sprejema Ekskurzijski odsek JUU za dravsko banovino v Ljubljani, Franciška ulica 6/I. Celotno vsoto 1600 din mora vsak prijavitelj poravnati do 1. julija 1939. Eventualne utemeljene odjave se bodo upoštevale do 10. julija 1939, in se bodo od vplačanega zneska odračunali samo efektivni stroški.

Prijavitelci lahko vplačajo gornjo vsoto v mesečnih obrokih à 200 din od novembra t. l. dalje. Kdor želi v obrokih plačevati, naj sporoči, da mu dostavimo položnice. Vsi oni, ki nameravajo potovati, morajo takoj poslati prijave, ki so obvezne, da moremo ekskurzijo organizirati.

Več tovariške uvidevnosti

Višje organizirane šole so ideal vsega učiteljstva. Toda idealne niso. Ze desetletja se pojavlja praksa, ki postavlja v dokaj čudno luč vse one velike in lepe besede o tovarištvu, vzajemnem sodelovanju, o medsebojnem upoštevanju učiteljstva in — na kupe podobnih krilatice.

Leto za letom se ponekod na prvi učiteljski konferenci vodijo žolčne borbe in drobne intrige, kdo bo dobil boljši razred, kdo bo drugemu odrinil več ur; potihno se poizveduje, kateri oddelek bo najbrž treba suprirati, itd., itd.

Vsak upravičeno ljubi mir med svojimi podrejenimi: Zato energičnejši preseka gordijski voz tako, da razredniki vsako leto prestopajo v višji razred. Drugi, ki želi ostati objektivni, si pomaga z rangom. Čim višji po rangi, tem lepši razred. Nekaka samoodločba učiteljstva po vzorcu iz svetovne politike. Najmlajšemu po rangi ni treba naporno izbirati. Obstoji še tretja možnost: sistem spe-

cialistov za poedina šolska leta. Trden sistem kot fevdalizem! Četrta specialiteta pa je: razdeljevanje razredov po odnosu. Tudi simpatičen sistem! Le upajmo, da ne prepozost!

Sedaj si pa predstavljajmo novinca, ki ga doleti ali drugi, tretji ali četrti sistem in pobere ostanek. Po par letih čakanja je dobil dnevničarsko ali pripravniško mesto. Priprave, mnogo dele s samim seboj, opazovanje šolskega miljeja in vzdušja, študij otroka, oživljenje šolske teorije v vsakdanje življenje; posla dovolj in preveč.

Pa se dogodi, da odrine tovariš z vzporednice mladiča, ki je komaj nastopil novo mesto, nekaj slabših učencev in jih zamenja lepo potihoma z boljšimi. Prizadeta žrtev zamenevanja sploh ne opazi. Po par mesecih prizadevanja in neuspehov pa ugotavlja revščino svoje vzgojiteljske in učiteljske nesposobnosti in obračunava s svojo pedagoško vestjo. Pošteno in prav bi pa bilo, da bi njegov dobri nescični tovariš ugotovil pasivno bilan-

co svojega značaja. Zakoni odkritega in znosnega družabnega odnosa med ljudmi veljajo tudi za narodne vzgojitelje.

Vsakdo ve, da je mlad človek elastičnejši in bolje prenese napore, a brezvestno je, da bi starejši tovariši prevladali vse težje breme na mlajše rame.

Splošne vesti

PRVI ČLANI LJUBLJANSKE AKADEMIJE

V imenu Nj. Vel. kralja so z ukazom kr. namestnikov na predlog prosvetnega ministra imenovani v akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani za prve redne člane:

v filozofsko-zgodovinskem oddelku redni prof. bogoslovne fakultete v p. dr. Aleš Ušeničnik; redni profesorji fil. fakultete v Ljubljani dr. Rajko Nahtigal, dr. Franc Kidrič, dr. Milko Kos in dr. Franc Ramovž;

v pravnem oddelku: poslanik v p. dr. Leonid Pitamic ter redni profesorji pravne fakultete v Ljubljani dr. Metod Dolenc, dr. Gregor Krek, dr. Janko Polec, dr. Rado Kušej;

v matematično - prirodoslovnem oddelku: redni profesor teh. fakultete dr. Rihard Zupančič, profesor fil. fakultete dr. Josip Plemelj in redni prof. filozof. fakultete dr. Jovan Hadži;

v umetniškem oddelku: književnik Oton Zupančič, akad. slikar Matija Jama, književnik Franc Finžgar, prof. arh. Jože Plečnik in akad. slikar Rihard Jakopič.

— Praktični učiteljski izpiti so se vršili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani od 6. do 14. t. m. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravnik(-ce): Bagar Helena, Bertonec Julijana, Blažič Andrej, Brus Boris, Eržen Eleonora, Gal Vladimir, Galof Danijela, Grabeljšek Marija, Grošelj Valerija, Gruden Marija, Hude Bogomila, Jenko Lidija, Jesih Slava, Köchl Zlatica, Kočvar Marija, Križaj Ivana, Hohorič Jožefa, Povše Franjo, Purgelj Terezija, Sosič Albina, Strehovec Ivan, Šturj Doroteja, Sušnik Magdalena, Šurla Marija, Vaupot Viktor.

SOCIALNI PROBLEMI SLOVENSKE VASI

Današnji številki »Učiteljskega tovariša« je priložen propekt knjige »Socialni problemi slovenske vasi«. Že iz prospekta samega je razvidno, da bo obravnavala knjiga najbolj pereče probleme naše vasi, zato je skoraj odveč, opozarjati zlasti vse podeželsko učiteljsvo še posebej na to važno in prepovedno publikacijo. Če to kljub temu storimo, izpolnjujemo s tem samo svojo dolžnost, da ne pustimo učiteljsva brez opozorila ob tako važnem kulturnem delu. Za naročnike, ki se prijavijo vsaj v številu do 25 preko svojih

Ko že tako radi govorimo o notranji disciplini slovenskega učiteljstva, upoštevajmo še ta — dovolj krivičen in netovariški — nedostatek in ga kar brez jeze in hrupa odstranimo!

Zato vabimo vse tovariše, da izkoristijo to izredno ugodnost in se naroče na knjigo po dopisnici na JUU, sekcija za dravsko bano v Ljubljani — odsek za »Učiteljski pokret«. Odsek bo dostavil skupno vsa naročila in poskrbel po izidu knjige za takojšnje dostavitve vsakemu posameznemu naročniku. V to svrhu uporabite priloženo naročilnico, 20 din pa pošljite na naš naslov, in sicer na naš čekovni račun št. 11.153 z opombo »Za soc. probl. slov. vasi«.

UČITELJSKI DOM V LJUBLJANI

Bliža se čas, ko bomo na svečan način obhajali dvajsetletnico obstoja naše kraljevine Jugoslavije. Učiteljstvo že sedaj zbira in išče gradivo za čim dostojnejšo proslavo velpomembnega dne. Tovariši in tovarišice — Učiteljski dom v Ljubljani ima na zalogi še nekaj brošuric »Praznik zedinjenja«, kjer najdete polno pestrega gradiva za najmlajše kakor za odraslejšo mladino. Brošurica stane 4 din. Ako želite, da bo proslava 1. decembra na vaši šoli na višku, pišite takoj na Učiteljski dom v Ljubljani, Zibertova ulica št. 27, da vam dostavi potrebno število brošuric, plačljive po položnici.

— Vodnikova družba bo letos izdala povest »Tretji rod«, ki jo je spisal Lojze Zupanc. Ta povest je zanimiv doselek k psihologiji našega kmečkega človeka. Prvi iz Grebenčevega rodu, je iz nič začel. Drugi je postal imovit gospodar na ponosni Grebenčevini. Tretji, povojni rod iz Grebenčeve hiše, se je pomehkužen in vkljenjen v moderne razvade, odtujil rodni grudi. Dom propada... toda klic zemlje je močnejši od vseh strasti, ki so po vojnih letih razjedale domačije... Vse drugo boste zvedeli iz knjige same. Vse, ki ljubijo lepo knjigo, vabi Vodnikova družba k pristopu med svoje člane. — Včlanite se še danes pri poverjeniku Vodnikove družbe v Vašem kraju, ali pa direktno pri glavni pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafljeva 5. Ne odlašajte s prijavo! Za mal denar 20 din dobite meseca novembra s štirimi knjigami bogat književni dar, ki vam bo krajšal dolge zimske večere.

— Meščanska šola na Viču. Potrebna je zgradba mešane meščanske šole na Viču, ki je dobro obiskana. Gradbeni stroški so proračunani na 3.850.000 din in za zaklonišče proti plinskemu napadom še 300.000 din. Ta šola bo prva, ki bo po modernih načelih vojnoplinske obrambe imela tako zaklonišče. Zaenkrat je občinski svet odobril kredit 800.000 din, ki je bil prihranjen iz kredita za prenos smodnišnice z Ljubljanskega polja, in iz naslova izrednih proračunskih kreditov pa še znesek 236.000 din. Ta zneska bi zadostovala, da bi se poslopje zgradilo v surovem stanju. (»Slovenski dom« 14. X.)

— O otvoritvi nove šole v Smartnem pod Šmarno goro poroča »Slovenec« od 17. oktobra.

— V celjskih šolah je vpisanih 4153 otrok. Na državni realni gimnaziji v Celju je vpisanih 1254 dijakov in dijakinj, na državni meščanski deški šoli 289, na drž. meščanski dekliški šoli 301 učenka, na dekliški mešč. šoli pri č. šolskih sestrah 200, na drž. trgovski šoli 159 učencev in učenk. Rudarska šola ima 83 gojencev. Izmed ljudskih šol ima največ šolarjev drž. II. deška, ki ima 693 učencev. Nato je dekliška ljudska šola pri č. šolskih sestrah, ki ima 560 učenk, mestna dekliška 316 učenk, mestna deška 298. Na vseh celjskih šolah je torej vpisanih 4153 otrok. (»Slovenski dom« 14. X.)

— Uvodnik iz »Učiteljskega tovariša« od 13. okt. citira »Slovenec« od 18. okt. in »Novosti«, 18. okt.

— Poročilo o sedemdesetletnici začetka učiteljske organizacije v Sloveniji ponatiskuje v ekcceptu iz »Učiteljskega tovariša« tudi »Hrvatski učiteljski dom« od 10. okt. Istočasno pa tudi čestita slovenskemu učiteljstvu k tej obletnici.

— Naloge šole v obmejni coni je naslov članka, ki ga priobčuje »Istra« od 14. okt. v prevodu iz »Popolo di Trieste«. Članek vsebuje navodila italijanskemu učiteljstvu za raznarodovalno delo med našim ljudstvom na Goriškem in v Istri.

— O otvoritvi nove šole v Retečah piše »Slovenec« od 16. okt. in omenja med drugim, da je stala šola 550.000 din. — Svoje poročilo končuje sledeče: »Mladina mora biti pač hvaležna vsem, ki so se trudili za njen učni dom, hvaležno pa naj bo tudi učiteljstvo, ker je dobilo tako lepe in zdrave prostore. Bog daj da bi iz nove stavbe prihajala mladina polna vere in ljubezni do Boga in domovine!«

— Nova šola je bila otvorjena na Rudniku pri Ljubljani. Poročilo o otvoritveni svečanosti prinašata »Jutro« in »Slovenec«, 17. oktobra.

— O otvoritvi nove šole v Smartnem pod Šmarno goro poroča »Slovenec« od 17. oktobra.

Mladinska matica

— mm Bolgari se zanimajo za knjige Mladinske matice. »Jutro« od 12. X. je prineslo v poročilu o Trboveljskih slavčih v Bolgariji tudi te-le vrstice: »Povsod se zelo zanimajo tudi za slovensko mladinsko literaturo. Posebno se za »Naš rod« in za knjige »Mladinske matice«. Kolikor so imeli na razpolago posameznih knjig, so jih Slavčiki razdelili. Ameriški otroški vrtec namerava izdati nekatere Ribičičeve povesti v prevodu.

— mm Šola Tribuče je tudi med tistimi, kjer se je število naročnikov na Mladinsko matico močno dvignilo, in sicer od lanskih 10 na 25, na II. deš. v Celju pa se je dodatno dvignilo število naročnikov od 120 na 235.

— mm Rok za razpis književnih nagrad Mladinske matice poteče 1. novembra t. l., na kar ponovno opozarjamo naše pisatelje.

— mm Več originalnih risb iz »Našega roda« je razstavljenih na razstavi »Otrok v sliki in kipu« v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.

— mm Prvo številko »Našega roda« smo morali ponovno ponatisniti, tako da znaša naklada te številke 26.000 izv.

DVE KNJIGI T. SELIŠKARJA

Ob priliki prevoda »Bratovščine Sinjega galeba« v hrvaščino in II. izdaje »Rudija« je izšla v oktobrski številki srbske revije »Vidici« spodnja ocena. Obe originalni izdaji knjig sta izšli v založbi Mladinske matice.

Čeprav je po svoji prvi knjigi — zbirki pesmi »Trbovlje« — izdal še šest zelo pomembnih knjig (med temi »Nasedli brode«, »Roke Andreja Podlpanika«, »Hiša brez oken« in lani v založbi Slovenske Matice »Pesmi pričakovanja«), je ostal Tone Seliskar izven svoje ožje domovine široki javnosti znan le kot pesnik trboveljskih rudarjev, pesnik njihovega trpljenja in borbe, njihove bede in umiranja. O njegovem velikem romanu »Nasedli brode« (češki prevod v dveh izdajah!) je

Reklamna prodaja

plaščev,
povrnikov, oblek
po znižanih cenah
L U K I Č
LJUBLJANA — PRI TROMOSTOVJU

Učiteljski pravnik

— § Odgovor na vprašanje S. Z. iz C. Ker ste napredovali v VII. polož. skupino dne 14. jan. 1937., vam pripada prvi periodski povisek VII. skupine šele 14. jan. 1940.

Učiteljska tiskarna

— t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

— t Študirate pedagogiko? Naročite pri Knjigarni Učiteljske tiskarne knjigi dr. Borislava Stevanoviča: Razviče dečje inteligencije in Merjenje inteligencije.

priobčena komaj kaka manjša, predvsem bibliografska opomba — o tem pa, da piše Seliskar tudi za otroke (je tudi sourednik odlično urejanega mladinskega mesečnika »Razorio«, se pri nas gotovo ničesar ne ve.

Toda niti »Rudi«, niti »Bratovščina« nista napisana, ako jih podvržemo strogi presoji, izključno za otroke, ali vsaj ne za one najmanjše. Poudarjamo: izključno, ker oblikovanje T. Seliskarja ima tudi v teh knjigah vse znake njegove celotne izrazvalne tehnike. Niti slog, ne sugestivnost emocije, ne ona njegova toplina široke duše, niti prirojena pristnost in spontanost se v ničemer ne razlikujejo v svojem bistvu od njegovih ostalih knjig. Razumljivo, da to dejstvo ne zmanjšuje stvarne vrednosti njegovih knjig za deco. Nasprotno — ono samo dokazuje, kako blizu je Seliskarjeva duša otroški duševnosti: nežna, sočutna. Njegova psihologija — je psihologija tovariša in brata, psihologija resničnega otroka in očeta, in ravno zato psihologija zelo blizu otrokom, psihologija — končno — ki ravno tako pripada veliki, kakor tudi mali deci.

Poleg te osnovne in zelo značajne karakteristike sta tako »Rudi« kakor tudi »Bratovščina« kratek, toda globok protest. Ker je sam preživel že v najzgodnejši mladosti mnogo grenkobe, zato Seliskar to z izredno resničnim socialnim akcentom tudi sam čuti bol, ki jo prinaša krivičen družabni ustroj njegovim malčkom: tako Ivu, Rudiju, Milevi in mnogim drugim. Z ironijo in tendenco, ki niti najmanj ne žali in izziva z neokusnostjo, temveč se nahaja latentna v načrtu smeri njegovih književnih ustvarjanj, prikazuje Seliskar stvari tako, kakor so v resnici. A otroci njegovih povesti niso zadovoljni otroci. To pa je končno tudi povsem razumljivo: retrospektivno gledanje skozi prizmo svojega detinjstva je najzanesljivejši način, da se ne

Dobra knjiga za otroke — to je potrebno, da poudarjamo ravno pri teh Seliskarjevih knjigah — pa naj bo to knjiga pesmi, povesti ali znanstvenih eksplikacij, knjiga, ki zares

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I O poštenosti in pravičnosti. Pred dnevi sem govoril s starim in izkušenim vzgojiteljem. Dejal je, da ga je sram stopiti pred mladino, saj ji ne more dati nobene vere v dobro in lepo, saj ga življenje vsak dan postavlja na laž, vsak dan vidi mladina, kako malo se poštenost, pravičnost in vse te lepe čednosti »izplačajo«. Ta vzgojitelj je imel že bele lase in skozi njegove roke je šlo že nešteto mladih ljudi. Dobro sem ga razumel. (»Edinost« 15. X.)

— I Šola bi najraje, če bi jim le bilo mogoče, laizirali, kakor pravijo s tujo besedo, to je taka šola, kjer bi se otrokom ne govorilo več o Bogu, o molitvi, o posmrtnem življenju in sploh o ničemer, kar spominja na Boga in na krščanstvo. (»Domoljub« 12. X.)

— I »Učiteljska beseda« — »Za ukinitev celibata« — »Naš biti ali ne biti« so naslovi notic v »Slovenski besedi« od 14. oktobra v katerih so citirani posamezni pasusi govora predsednika JUU Ivana Dimnika na glavni skupščini v Zagrebu.

— I Meščanska šola na Viču. Potrebna je zgradba mešane meščanske šole na Viču, ki je dobro obiskana. Gradbeni stroški so proračunani na 3.850.000 din in za zaklonišče proti plinskemu napadom še 300.000 din. Ta šola bo prva, ki bo po modernih načelih vojnoplinske obrambe imela tako zaklonišče. Zaenkrat je občinski svet odobril kredit 800.000 din, ki je bil prihranjen iz kredita za prenos smodnišnice z Ljubljanskega polja, in iz naslova izrednih proračunskih kreditov pa še znesek 236.000 din. Ta zneska bi zadostovala, da bi se poslopje zgradilo v surovem stanju. (»Slovenski dom« 14. X.)

Cenjenemu učiteljstvu se priporoča

GORENC LEOPOLD

KROJAČ ZA DAME IN GOSPODE

Fina izdelava po najnovejših krojih in po zmernih cenah. Ljubljana, Pavšičeva 5 (postajališče pred remizo)

»Saj mi štedimo do skrajnosti, ko bi le vedel, kaj bi človek čisto praktičnega povedal jutri mladini.«

Nekje globoko v notranjosti se mu je dvignila misel: »Pa saj to ni, da bi pravil mladini. Kaj more ona pri vsem tem, če stane naša administracija težke milijone, po nepotrebnem.«

Mimo šolskega vrta sta prispela dva brezposelna mlada človeka: »Prosim, gospod upravitelj,« itd.

Branko Dobričina je segel med drobiž in dal tudi brezposelnim svoj prispevek ter predel dalje:

»Morda bi kaj privarčevali, če ne bi bilo vedno teh premestitev. Potni stroški gredo v težke milijone. Pa kaj bi to pravil mladini. Ona ljubi ali ne ljubi vsakogar, ki ga pot zanese v to vas,« je predel v mislih predavanje. Nič uporabnega mu ni prišlo na misel. Mimo šolskega vrta sta prišla dva gasilca z nabiralno polo v roki: »Prosim, gospod upravitelj, naše društvo« itd.

Branko Dobričina je segel v žep, napisal na polo številko z dvema številčkama in se skromno podpisal. »Štedil! Štedil!« si je tiho prigovarjal ter mislil dalje na predavanje:

»Kaj, ko bi mladini pripovedoval o... ne, to tudi ne gre, saj naši mladini manjka dnevnega kruha; to bi bilo greh,« je obupaval nad vsem.

Pismonoša je prinesel na vrt pošto. List za listom je odpiral in skušal presti dalje misli. Vse križem so mu uhajale: »Ne! Ne!

To ne gre sedaj. To društvo bi rado aeroplan. Pet srečk razpečaj! Če moreš! Ne, to je dan štednje. Naša mladina in naše učiteljstvo nima denarja. Pa kako bi vseno to tem malim dopovedal?«

Branko Dobričina je hotel spraviti svoje misli v red: »Dan štednje. Mladini moram dopovedati, da je vsak konček neporabnega papirja, ki se zavrzde, dalje vsako jabolko, ki v jeseni neporabno segnije na vrtu, vsaka drobtinica kruha, ki se izgubi dnevno na tleh, milijonkrat pomnožena, da dnevno našemu narodu ogromno številko, ki znaša...«

»Prosim, gospod upravitelj, v nedeljo bo maša za poplavljenice. Po maši bo cerkvenik pobiral denar za te reveže. Če bi hoteli, prosim, še vi mladini toplo priporočati,« je dejal gospod župnik za živo mejo šolskega vrta in se zopet oddaljil.

»Jasno! Priporočiti moram,« je brundal Branko Dobričina. »Kje sem že ostal z mojim zasnutkom za jutrišnji dan? Da, ki znaša toliko in toliko. Če bi se naši domovi v podeželju in mestih odrekli še temu, da bi le vsak drugi večer...«

»Večerjat pojdi, Branko!« se je oglasila žena z onstran vrta. »Še prehladil se mi boš.«

»Da, potem bi mi privarčevali težke milijone, za katere sploh ne vem, kam bi jih obrnili.«

Preko vrta je vlekel hladni veter in Branko Dobričina se je napotil večerjat. Mirno in preudarno je nosil v usta, kot bi ga nepresta-

no morale težke misli. Čisto nepričakovano, sredi večerje, je rekel ženi:

»Ti, kako bi človek še varčeval?«

Zadnje čase je žena opazila, da mož preveč dela in premalo je, zato ga ni hotela razburjati in je previdno molčala. Končno bi mu res škodovalo na živcih.

Po večerji je imel v roki še par uradnih pisem, ki bi jih moral še pregledati. Odprl je prvega, skoro otrpnil in začel glasno misliti:

»No, sedaj naj pa še z mladino hišo kupimo. Samo eno hišo. Samo en četrtilijona. Vsak samo en dinar, zaradi varčevanja. Le kako naj še to mladini dopovem...«

Branko Dobričina je z rokami podpiral glavo in strmel v list papirja, na katerem so jele črke poskakovati. Tisti dan ni mogel pravilno misliti. Žena se je dvignila od mize, pospravila in odšla zaklepat večna vrata.

»Moj Bog! Nekdo od prosjakov je odnesel dežnik iz veže.« Danes možu ne sme povedati. Preveč je revež razburjen. Tiho in v skrbeh je odšla v svojo sobo.

Branko Dobričina je še vedno podpiral z rokami glavo in si dopovedoval: »Dan štednje! Kako naj jim to raztolmačim, da me bodo razumeli...«

Stegnil je roko in privil petrolejko, da je nastala v sobi skoro tema. »Dan štednje«, je zamrmral še enkrat.

Saša Ličin:

Dan štednje...

Branko Dobričina je spustil šolsko mladino domov, zavil mimo cerkve in se napotil na šolski vrt, da bi v miru in nemoten premislil, kako bo jutri govoril mladini o dnevu štednje.

»Sicer je tole z varčevanjem nekam čudna zadeva«, je mislil v sebi. »Vse svoje osebne izdatke sem spravil na skrajni minimum že pred leti. Kot dijak sem kadil stalno Vardar, pozneje kot vojak Zeta, sedaj kot aktiven član društva devet skozi ena že par let le Drava. Tu o štednji ni več govora. Prva leta sem imel vse knjižne založbe, sedaj imam le še najnujnejše, da se znajdem v hitrem tempu tega stoletja. Ženi sem že davno dopovedal, naj vpelje nemški »Eintopfsysteme«, ki se je financielno še dokaj obnesel, a sam in žena od takrat bolujeva že tri leta od te kuhe na želodcu.«

Branko Dobričina je segel v žep, našel v njem še nekaj drobiža in sklenil, da pobjde na četrtilijonskega. Takrat je prišel mimo vrta vaški ubog.

»Lepo prosim, gospod upravitelj,« itd. Branko Dobričina je segel v žep in dal svoj obolus za vaške uboge in predel dalje svoje misli: